

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र निष्णात (M.Lib I.Sc)
परीक्षा : जानेवारी - २०२३
सत्र - १
विषय : शैक्षणिक ग्रंथालय पद्धती (ML-32-111)

दिनांक : १७/०१/२०२३

गुण : १००

वेळ : स. १०.०० ते दु. १.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा

(१०)

१. विद्यापीठ ग्रंथालय एकूण अनुदानापैकी ----- टक्के रक्कम प्रचलित नियतकालिकांसाठी खर्च करतात.
अ) ५०
ब) ६०
क) ४५
ड) ७०
२. योग्य वाचकाला योग्य वेळी योग्य ग्रंथ पुरविणे हा ग्रंथ निवडीचा प्रधान हेतू आहे. हा सिद्धांत ----
----- यांनी मांडला.
अ) मेल्हिल ड्यूरि
ब) डॉ रंगनाथन
क) फ्रान्सिस के डब्लू ड्युरी
ड) एल आर मॅक्लीव्हन
३. डॉ रंगनाथन यांनी सांगितलेल्या ग्रंथालय शास्त्राच्या पाच सिद्धांता पैकी ----- सिद्धांत ग्रंथ निवडीसंबंधी महत्त्वाचे ठरतात.
अ) चार
ब) पाच
क) दोन
ड) तीन
४. ----- म्हणजे ग्रंथांचा परिचय व मूल्यमापन होय.
अ) ग्रंथ परीक्षण
ब) माहितीपत्रके
क) ग्रंथ याद्या
ड) यापैकी नाही
५. ग्रंथालय परिक्षणाची ----- साठी आवश्यकता आहे.
अ) सर्वसामान्य ग्रंथ जतन
ब) विविध विषयातील विशेष तंत्रांसाठी
क) ग्रंथ व्यवसाय व ग्रंथालय क्षेत्रातील
ड) वरील सर्व
व्यक्तीसाठी
६. माहितीच्या युगामध्ये जवळ जवळ ----- टक्के ग्रंथालय ही संक्रीत व ई- ग्रंथालय आहेत.
अ) ५०
ब) ७०
क) ९०
ड) १००
७. नियतकालिके निवडण्यासाठी उपयुक्त साधने म्हणून -----या साधनांचा वापर केला जातो.
अ) उलरीच इंटरनॅशनल डिरेक्टरी
ब) इंडिया : अ रेफरन्स अँन्युअल
क) वर्ल्ड ऑफ लर्निंग
ड) यापैकी नाही
८. ----- विद्यार्थ्यांमागे एक पुस्तक घ्यावे.
अ) १०
ब) ५
क) ३
ड) ८
९. ग्रंथालयातील वाचन साहित्य रद्द करताना ----- ची लेखी मान्यता घ्यावी.
अ) कार्यकारी मंडळ
ब) ग्रंथपाल
क) कुलगुरु
ड) यापैकी नाही
१०. डॉ रंगनाथन यांच्या मते प्रत्येक ग्रंथ त्यांच्या प्रकाशन वर्षापासून ----- वर्षांनंतर रद्द करावा.
अ) ४०
ब) २०
क) ३०
ड) १०

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (३०)
१. शैक्षणिक ग्रंथालयाचे प्रकार विशद करा
 २. वाचन साहित्य रद्दबादल धोरणांबद्दल सविस्तर माहिती लिहा
 ३. निरंतर शिक्षण बद्दल सविस्तर माहिती लिहा
- प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (४०)
१. विद्यापीठ ग्रंथालय समिती बद्दल सविस्तर माहिती लिहा
 २. वाचनसाहित्य संग्रह विकासाबद्दल सविस्तर माहिती लिहा
 ३. ग्रंथालय जाळे बद्दल सविस्तर माहिती लिहा
- प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २) (२०)
१. कोठारी कमिशन
 २. डेलनेट
 ३. भाषांतराची सोय

English Translation

Academic Library Systems (ML32-111)

- Q. 1 Choose the correct option** (10)
1. From the grants received the University libraries spend ----- on purchase of renowned periodicals

a) 50	b) 60
c) 45	d) 70
 2. To provide the right reader with right book at the right time is the main aim of book selection was put forward by -----

a) Melvil Dewey	b) Dr. S R Ranganathan
c) Francis F W Dury	d) L R Mcliven
 3. According to five laws of library science given by Dr. S R Ranganathan ----- law is important with relation to book selection

a) 4	b) 5
c) 2	d) 3
 4. Identify and evaluation of books means -----

a) book examination	b) information booklet
c) book list	d) none of the above
 5. The need for library examination arises due to -----

a) preservation of books in general	b) specialists of different subjects
c) book profession and for library professionals	d) all of the above
 6. In the age of information nearly ----- % libraries are in the form of collective and e-libraries

a) 50	b) 70
c) 90	d) 100
 7. The ----- is used as an important tool while selecting a periodical

a) Ulrich International directory	b) India a reference annual
c) world of learning	d) none of the above

8. Behind every ----- student one book is to be purchased
a) 10
b) 5
c) 3
d) 8
9. The approval of ----- is necessary while discarding reading materials from the
a) library working committee
b) librarian
c) Vice Chancellor
d) none of the above
10. In the views of Dr. Ranganathan each book has to be weeded after ----- years from its publication
a) 40
b) 20
c) 30
d) 10

Q. 2 Answer the following in short (Any 2) (30)

1. Explain in detail different types of academic libraries
2. Explain the need of weeding of books in library
3. Explain the concept of continuing education

Q. 3 Answer the following in detail (Any 2) (40)

1. Explain in detail University library committee
2. Explain in detail the concept of collection development
3. Explain in detail library network

Q. 4 Write Short notes (Any 2) (20)

1. Kothari Commission
 2. DELNET
 3. Translations
-